

Világ söpredéke és mindenki szemetje

Lekció: Lk. 23.32-47
Textus: 1Kor. 4.6-13

2016. márc. 25 Nagypéntek
Gazdagrét

"*Szinte a világ söpredékévé lettünk, és mindenki szeméjévé...*" - vallja az apostol. Söpredék és szemét... Ami felesleges, amit összesöpörnek, amit kidobnak. Meggyalázott testek a Koponya-helyen. Söpredék és szemét, három bűnöző három római kereszten. Az egyik korona, tövisből. Egyik sem ér semmit. A város falain kívül, a szeméttelp közelében. Világ látványossága ők, mert valami történik, valamit lehet bámulni, valami szórakoztat, de azután kidobjuk, eldobjuk - ezt az élményt is. Jézus a kereszten - az apostol a levélben: világ söpredéke és mindenki szemetje. Az Úr és küldötte, a mester és a tanítványa.

Hogyan lehetünk Krisztus követői egy felfuvalkodott, magabiztos, semmit nem tisztelő kultúrában?

A korinthusiak "gazdagsága"

Az apostol válasza

Mire hív minket, mint gyülekezetet?

1. A korinthusiak "gazdagsága"

Elevenítsük fel, mi zajlik a levél ezen pontján az apostol és az általa plántált korinthusi gyülekezet között. Pál a korinthusi gyülekezetben a szakadások, a pártoskodás témáját címzi. A gyülekezet tagjai korábbi és jelen tanítóik mentén irigykednek és viszálykodnak, szétszakítva ezzel a Krisztus testét. Ezzel szembe állította az apostol az egy Krisztust, aki mindegyikükért megfeszítettetett, függetlenül attól, hogy Páltól, Apollóstól, vagy mástól hallották az evangéliumot. Majd ahogy olvassuk a levelet, Pál eljut a pártoskodástól a büszkeséig, a viszálykodástól a felfuvalkodottságig: "*Senki se kérkedjék az egyik tanítóval, a másikat megvetve. Mert ki tesz téged különbbé? Mid van, amit nem kaptál? Ha pedig kaptad, miért dicsekszel, mintha nem kaptad volna?*" Mert a pártosság, a szakadás mögött mindig büszkeség és felfuvalkodás áll: Ki a jobb? Ki a több? Ki kerekedik a másik felé?

Ennél azonban tovább megy az apostol és feltárja a korinthusiak lelkületét, azt a lelkületet, azt a lelkiséget, ami mindezeket a felszínre hozza. Ironikusan beszél: "*Már jóllaktatok, már meggazdagodtatok, nélkülünk uralomra jutottatok...*" A korinthusiak úgy tekintettek magukra, mint akik megérkeztek, készen vannak. "Jóllaktatok" - azaz már nem éheztek és nem szomjaztok az igazságra, ahogy Jézus tanította. "Meggazdagodtatok" - azaz nincs hiányotok semmiben, nem szorultok Istenre... "Uralomra jutottatok" - azt gondoljátok, hogy már most az eljövendő világban uralkodtok. "Bárcsak valóban uralomra is jutottatok volna, hogy veletek együtt mi is uralkodhatnánk" - teszi hozzá kissé kesernyésen az apostol. Bárcsak már most ott lennénk abban az eljövendő uralomban, amikor Isten uralma teljessé lesz e világban... és bár ti azt hiszitek ott vagytok, ez még nem jött el. Ezt a lelkületet, amely egy téves teológiából fakad, nevezhetjük a hatalom vagy a dicsőség teológiájának. Krisztusban okosak vagyunk, Krisztusban erősek vagyunk, Krisztusban dicsőségesek

vagyunk, Krisztusban uralkodunk - de a hangsúly már rég nem azon van, hogy Krisztusban, hanem azon, hogy *mi vagyunk*. Vajon hogyan tekinthettek a jóllakott és gazdaggá lett keresztények a munkatársaikra, a szomszédaikra, a város vezetőire? Ha ők készen voltak, teljességre jutottak, mindenki mást csak lenézni tudtak.

Egészen más gyökérből egészen hasonló gyümölcsöt termő fa a mi világunk. Jóllaktatok, meggazdagodtatok, uralomra jutottatok... nem ezt hisszük? Vagy ha nem, nem erre törekszünk, nem ezt tartjuk az ideálisnak? Nem azt mondja a világ, amelyben formálódtunk, hogy akkor vannak a dolgok rendben, amikor nincs hiányunk semmiben, amikor a dolgok úgy vannak, ahogyan mi szeretnénk, amikor nem szorulunk senki másra - Istenre sem? Nem ebbe a vágyunkba lopózik be minden hamis teológia, ami azt mondja, hogy minden úgy lehet, ahogy mi parancsoljuk - csak higgyünk erősebben, csak parancsoljunk hatalmasabban? Nem innen fakad, amikor azt mondja, hogy bizonyosan sikeres, eredményes leszel, mert veled nem történhet semmi rossz? Szívd fel magad, fújd fel magad, légy erős és hatalmas! - hirdeti a világ. Szívd fel magad, fújd fel magad, légy erős és hatalmas! - hirdetik a korinthusiak, hirdeti a hamis kereszténység. Vajon mi az apostol válasza a hatalom lelkületére, a hatalom és dicsőség teológiájára?

2. Az apostol válasza

Pál könnyedén beléphetne a versenybe a korinthusi erősekkel, okosakkal, hatalmasokkal; a hatalmi lelkületet keresztény mezbe bújtatókkal. Okosak vagytok? - lássuk, ki a tanultabb! Erősek, hatalmasok? - lássuk, ki tett közülünk csodákat, amelyeknek messze földön híre ment! Megbecsültek, dicsőségesek vagytok? - lássuk, hogy engem ki mindenki ismer és szeret, Antiókhától egész Kis-Ázsián, Filippin, Athénon, Korinthuson át Jeruzsálemig! Hányan ismerték meg Jézust, hány gyülekezet született, mennyi csoda történt... sorolhatná az apostol, és megszegyeníthetné, leradírozhatná magukat felfújó ellenlábasaikat. Pál azonban egészen mást tesz, és egészen másról kezd beszélni. Nem feljűk helyezi magát, hanem - fogalmazzunk így - alájuk ereszkedik: *"Mi bolondok vagyunk Krisztusért, ti pedig okosak Krisztusban, mi erőtlenek, ti pedig erősek, ti megbecsültek, mi pedig megvetettek."*

Persze mondhatjuk, ez irónia. De nem csak irónia, hiszen Pál *valóban bolond* Krisztusért: *"Mind ez ideig éhezünk és szomjazunk, ruhátlanok vagyunk, és bántalmakat szenvedünk, otthontalanul vándorlunk, és tulajdon kezünkkel dolgozva fáradozunk."* Nem bolondság ez? Jézus Krisztusért, hitéért így élni? És Pál *valóban gyenge* Krisztusban: *"Amikor gyaláznak, áldást mondunk, amikor üldöznek, tűrünk, amikor rágalmaznak, jó szóval válaszolunk..."* Nem szégyenteli gyengeség, nevetséges erőtlenség ez? Nem tudja magát megvédeni, ő, a nagy apostol? És Pál *valóban megvetett*: *"Mert úgy gondolom, hogy Isten minket, apostolokat utolsókul állított, mint akiket halára szántak, mert látványossággá lettünk a világnak..."* Ezt a képet szükséges kibontanunk, hogy eljusson hozzánk az apostol gondolata. Két konkrét helyzethez is köthetőek szavai. Az egyik lehetőség szerint Pál a képet a korabeli amfiteátrumokban zajló gladiátor viadalokból veszi. A látványosság a "teátrum", azaz színház szóhoz kapcsolható az eredeti nyelvben. Pál tehát azt mondja magáról és általában az apostolokról, hogy olyanok ők, mint az életre-halára küzdő gladiátorok - a színházban. Jó szórakozás egyeseknek, de az életük egy fabatkát sem ér

senkinek. A másik lehetőség, hogy az apostol szemei előtt a háborút követő győzelmi menet képe van. Amikor a sereg, élén a győztes hadvezérrel, felvonul a városban, ezzel is hírül adva a győzelem tényét. Ezekben a menetekben leghátul a foglyul ejtett katonák voltak, teljes megvetettségben, reménytelenségben, akiket vagy rabszolgának adnak el, vagy kivégeznek. *"Isten minket, apostolokat utolsókul állított, mint akiket halálra szántak, mert látványossággá lettünk a világnak..."*

Majd végül - szemben a jóllakott, meggazdagodott, magukat uralkodónak látó korinthusiakkal - Pál eljut egy még erősebb kijelentésig, még határozottabban és egyértelműbben a korinthusiak, sőt, az egész világ alá helyezi magát: *"szinte a világ söpredékévé lettünk, és mindenki szeméjévé mind ez ideig."* És akkor ez nekünk már sok. És legyen is sok; hogyan mondhatja magát ez az ember, Pál, söpredéknek, hulladéknak, szemétnek?! Mindeközben azonban Nagypéntek van, és pontosan ezt látjuk: az Isten küldötte (apostol egyenlő küldött), sőt, az Isten Fia hasonlóan először halálra szánt látványosság, majd söpredék, felesleg és szemét... A legutolsó lázadók rabszolgahalálát halja. Kényelmetlen a helyzet: zavar, amit Pál mond - de az apostol semmi olyat nem mond magáról, ami ne lenne igaz Urára, akit mi is Urunknak nevezünk.

Miért teszi ezt az apostol? Miért így lép fel a hatalmi lelkülettel, a dicsőség teológiájával szemben? Azért, mert minden hatalomra, uralomra történő lelkiesség - legyen az szekuláris, vagy vallásos jellegű - végső kritikáját és ítéletét Isten szeretetének hatalma hordozza, mégpedig a római kereszten kivégzett Fiúban. Pál nem tesz mást ebben a konfliktusos helyzetben, mint Urához köti magát, mint minden egyéb helyzetben is. Ti erősek vagytok? Én Krisztusra nézek, a megfeszített Úrra, és szabad vagyok gyenge lenni. Ti okosak vagytok? Én Krisztusra nézek, és szabad vagyok bolond lenni. Ti hatalmasok, dicsőségesek vagytok? Én az Uramra nézek, és szabad vagyok utolsónak, megvetettnek lenni. Azért nem próbál felénk kerekedni, mert Jézus sem próbál felénk kerekedni. Alászáll, alázatban szolgál, hogy alázatra hívjon. Az elszállt, gőgös korinthusiak nem fognak változni, ha Pál hatalmi harcba kezd velük. De így talán meghallják, és újra felismerik, ki az az Úr, aki megváltotta őket.

3. Mire hív ez bennünket?

Hogyan lehetünk Krisztus követői egy felfuvalkodott, magabiztos, semmit nem tisztelő kultúrában? - tettük fel a kérdést, és érkezünk el a válaszhoz. Az apostol úgy beszél magáról, mint aki Krisztus tükörképe ebben a világban. A megfeszített Krisztus tükörképének lenni - ebben írja le kapcsolatát a gyülekezettel. De ez nemcsak az apostol elhívása, hanem minden küldött, azaz Isten Krisztusban kiválasztott és e világba elküldött egész népének, a missziói egyháznak az elhívása. A mi elhívásunk. Látványosságnak, söpredéknek, szemétnak lenni. A látványossággá, söpredékké, szemétté lett Úr követségében. Mit jelent ez?

Először is, nem önutálatot, önmegvetést. Amikor Pál azt mondja, hogy szinte a világ söpredékévé és mindenki szeméjévé lettünk, és mindeközben Krisztusra néz, még véletlenül sem arról van szó, hogy súlyos személyiségproblémái lennének. Távol legyen!

Kérem, el ne kezdjük ezt a kérdést az egészséges önértékelés szűrőjén közelíteni, még kevésbé olcsó, felületes és népszerű pszichológia rovatok fényében kihajítani. Nem arról van szó, hogy amikor valaki felnéz a megfeszített Krisztusra, magát egyre értéktelenebbnek, egyre feleslegesebbnek fogja látni. Mert igen, bizonyos dolgokat annak fogsz látni, bizonyos dolgokra ki kell mondani, hogy ez valóban kár és szemét az életemben, és hogy hiába fújtam magam, ha őszintén a tükörbe nézek, nem esek hanyatt önmagam dicsőséges voltától, sőt... Ugyanakkor szól-e bármi hatalmasabban és erősebben arról, hogy Isten szeretettje vagyunk, mint az értünk megfeszített Krisztus? Nézzünk a keresztre: miért lett Isten emberré, és hogyan lehetséges, hogy Jézusban a kereszten függ? A válasz, hogy szeret, hogy értékesek vagyunk neki, hogy meg akart menteni a pusztulásból, a kárhózatból. Semmi más nem hirdeti ezt hatalmasabban, mint Jézus halála. Semmi más nem emel úgy fel, mint az evangélium. Semmi más nem gyógyít annyira, mint Isten szeretete, amint a Szentlélek által megjelenik és jelen marad a szívünkben. Hogyne tudná ezt Pál apostol, aki oly gyakran vall Isten szeretetének hatalmáról! Nem, nincs neki semmi baja, amikor ezeket a sorokat írja. Tudja ő, hogy Isten drága gyermeke, amint a keresztyén gyülekezetnek is mélyen meg kell gyökerezni abban, hogy ő Isten választott népe, drága véren szerzett tulajdona.

Akkor hát miért söpredék és szemét? Azért, mert így tekint rá a világ. És ezt a kettőt fontos világosan látni: egyszerre Isten drága megváltottja és szeretettje, ugyanakkor a világ megvetettje és lenézettje. Egyszerre drága kincs és félredobott söpredék. Istennek kedves, de a világ szemében megvetett. Itt oldódik a nagy kérdés, hogyan lehetünk olyanok, mint a megváltónk? Úgy, hogy miközben szívünk mélyén egészen bizonyos, hogy Isten szeretett gyermekei, az ő tulajdon népe vagyunk Krisztus által, mégsem várunk el semmit, ami jár nekünk, sőt, készek vagyunk Krisztusért elfogadni, hogy úgy bánjanak velünk, mint akik utolsók. Nem azért, mert utolsók vagyunk - Isten szeme fénye vagyunk. És ezt tudjuk, hiszen egészen mélyen táplálkozunk Isten értünk hozott áldozatából. De éppen ezért készek és képesek vagyunk őt visszatükrözni a világban. Hogyan?

Alázatra formálódunk, hiszen nem várunk semmit sem. Aki tudja, hogy Krisztussal együtt gyűlölet és megvetés vár rá, nem háborodik fel, mert nem fuvalkodott fel. Tudjuk, hol a helyünk, megértjük, ha Isten népeként elutasítanak. Megtanulunk elengedni. Megtanulunk kisebbé lenni. Tanuljuk eltűnni mindazt, ami büszkeségünket sértené. És közben tükröt tartunk. Krisztust tükrözzük a hatalom és dicsőség éhes világban.

Egyre inkább olyanok lehetünk, mint Jézus Krisztus. Hiszen Pál az Úr Jézus szavait visszhangozza: *"Amikor gyaláznak, áldást mondunk, amikor üldöznek, tűrünk, amikor rágalmaznak, jó szóval válaszolunk..."* Bolondság, erőtlenség, dicstelenség - de nekünk mindez Krisztusban bölcsesség, erő és dicsőség. Mert nem a hatalomban talál gyönyörűséget lelkünk, hanem az értünk megfeszített Krisztus alázattal teljes, mégis győzelmes szeretetében. ÁMEN!

Lovas András